DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

7. Sınıf · Türkçe · 14. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Eskici ve Ya Hayır Söyle.. Metinleri: İletişim, Nezaket Kuralları, Düşünceyi Geliştirme Yolları, Söz Sanatları ve Zarflar

Okuduğu 'Eskici' ve dinlediği/incelediği 'Ya Hayır Söyle..' metinlerinde iletişim, dil bilinci, nezaket ve görgü kurallarını çözümler (T.O.7.4 / T.D.7.4). · Metinlerde çıkarım yapma, çözümleme, eleştirme, değerlendirme ve özetleme stratejilerini; tartışma, karşılaştırma ve söz sanatlarını belirler (T.O.7.5-18). · Cümlelerde zarfların (durum, zaman, yer-yön, miktar, soru) anlama katkısını ve yazım-noktalama kurallarını doğru uygular (T.Y.7.21).

HATIRLAYALIM

- Zarflar fiilleri ve sıfatları durum (Nasıl), zaman (Ne zaman), yer-yön, miktar ve soru yönünden belirtir.
- Yer-yön zarfları (içeri, dışarı, ileri, geri, aşağı, yukarı) hal eki almaz; ek alırsa isimleşir.
- Benzetme, kişileştirme, konuşturma, abartma ve tezat söz sanatları; tartışma ve tanık gösterme anlatım yollarıdır.

1 EŞLEŞTİRME

Zarf (belirteç) türlerini buldurdukları sorular ve örnek kullanımlarla eşleştiriniz.

ZARFLAR (BELİRTEÇLER) VE SORULARI

Durum Zarfı	Zaman Zarfı	Yer-Yön Zarfı	Miktar Zarfı
Nasıl?	Ne zaman?	Nereye? (Eksiz)	Ne kadar?
sessizce, dikkatle	dün, akşamleyin	içeri, dışarı, ileri	çok, az, oldukça

c 1. Durum Zarfı (Nasıl?)

b 2. Zaman Zarfı (Ne zaman?)

a 3. Yer-Yön Zarfı (Nereye? - Eksiz)

a) Yağmur başlayınca çocuklar koşarak **içeri** girdi.

b) Misafirlerimiz **akşamleyin** trenle şehirden ayrılacak.

c) Eskici, küçük Hasan'ı **sessizce ve şefkatle** dinledi.

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki yer-yön zarfı kuralına göre hangi cümlede altı çizili sözcük **yer-yön zarfı** olarak kullanılmıştır?

YER-YÖN ZARFI İLE İSİM AYRIMI KURALI

Yer-Yön Zarfı (Ek Almaz!)	Ek Alırsa İsimleşir (Zarf Değildir)
içeri girdi · aşağı indi · dışarı çıktı	içeriye girdi · aşağıda bekliyor · dışarıdan
Fiile sorulan "Nereye?" sorusuna cevaptır	Hal eki (-e, -de, -den) alınca isim olur

A) Üşüyen kediyi görünce hemen aşağı indi.

B) Aşağıya inip komşumuza gazeteyi verdi.

C) Dışarıda şiddetli bir kış rüzgârı esiyordu.

D) İleriden sağa dönünce kütüphaneyi görürsün.

3 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki iletişim ilkelerine göre yüz yüze ve dijital iletişimde 'Ya hayır söyle ya da sus!' ilkesi neden önemlidir?

ETKİLİ VE NAZİK İLETİŞİMİN 3 ALTIN KURALI

1. Ben Dili	2. Etkin Dinleme	3. Dijital Nezaket
Suçlamadan duygu ifade etme	Söz kesmeden göz teması kurma	Saygılı üslup Kırıcı sözden kaçınma

Kırıcı ve suçlayıcı sözler iletişimi koparır.

4 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki cümlelerde geçen söz sanatlarını ve düşünceyi geliştirme yollarını tabloya yazınız.

SÖZ SANATLARI VE DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME

Kişileştirme & İntak	Benzetme & Tezat	Tanık Gösterme
İnsani özellik verme	Gibi kadar ile ilgi	Uzman sözü alıntısı
Varlığı konuşturma	Zıt kavramlar bir arada	Tartışmayı güçlendirir

Örnek Cümle / Metin Kesiti	Kullanılan Sanat / Yöntem	Temel Gerekçesi
Yorgun bulutlar gülümseyerek 'Yağmur getirdik!' dedi.	Kişileştirme ve Konuşturma	Buluta insani özellik ve söz verme
Yunus Emre'nin dediği gibi: 'Söz ola kese savaşı...'	Tanık Gösterme	Uzman/ozan sözünü alıntılama
Tatlı söz gönül yaparken acı söz kalpleri yıkar.	Karşıtlık (Tezat) ve Karşılaştırma	Zıt kavramları bir arada kıyaslama

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Zarflar, söz sanatları ve iletişim ilkeleriyle ilgili ifadeleri Doğru/Yanlış olarak belirleyiniz.

	D	Y
Refik Halit Karay'ın 'Eskici' hikâyesinde Hasan'ın eskiciyle bağ kurmasını sağlayan ana unsur Türkçedir.	✓	
'Güzel bir şiir okudu' cümlesindeki 'güzel' sözcüğü ismi nitelediği için durum zarfıdır.		✓
'Güzel konuştu' cümlesindeki 'güzel' sözcüğü fiili belirttiği için durum zarfıdır.	✓	
Dijital iletişimde tamamı büyük harflerle mesaj yazmak nezaket ve alçakgönüllülük göstergesidir.		✓

6 ÇOKTAN SEÇMELİ

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **soru zarfı** kullanılmıştır?

A) Toplantıya yetişmek için neden bu kadar hızlı yürüyorsun?

B) Kütüphaneden bugün hangi kitabı ödünç aldın?

C) Masadaki kalemlerden hangisi senin çantandan çıktı?

D) Misafirlere ikram etmek için ne hazırladınız?

7 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları uygun Türkçe kavramlarıyla tamamlayınız.

benzetme | tartışma | çıkarım | abartma

1. Metindeki ipuçlarından hareketle yazarın doğrudan söylemediği örtük anlama ulaşmaya **çıkarım** denir.
2. Bir durumu olduğundan çok daha büyük veya çok daha küçük göstermeye **abartma** (mübalağa) sanatı denir.
3. Yazarın karşıt bir görüşü çürütüp kendi düşüncesini savunduğu anlatım biçimine **tartışma** denir.

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki «Nasıl - Ne zaman - Ne kadar - Nereye» sorularından hangisinin cevabı aşağıdaki cümlede **yoktur**? «Dün akşam içerideki odada oldukça dikkatli çalıştı.»

CÜMLEDE ZARF ANALİZİ (DİKKAT: SIFAT vs. ZARF)

Dün akşam	içerideki oda	oldukça	dikkatli
Zaman Zarfı	Sıfat (-ki eki)	Miktar Zarfı	Durum Zarfı
Ne zaman çalıştı?	Hangi oda? (İsim)	Ne kadar dikkatli?	Nasıl çalıştı?

A) Nereye? (Yer-yön zarfı yoktur; 'içerideki' sıfattır)
B) Ne zaman? ('Dün akşam' zaman zarfıdır)
C) Ne kadar? ('Oldukça' miktar zarfıdır)
D) Nasıl? ('Dikkatli' durum zarfıdır)

9 SIRALAMA

Okunan bir metni derinlemesine anlama ve inceleme basamaklarını mantıksal sıraya koyunuz.

OKUMA VE METİN İNCELEME BASAMAKLARI

1. Okuma	2. Çözümleme	3. Çıkarım	4. Değerlendirme
Vurgu ve tonlama	Unsurlara ayırma	İpuçlarından hareket	Ölçütlerle yargı
Anlayarak okuma	Konu, olay, kişi	Örtük anlam bulma	Üslup ve tutarlılık

4 Metnin dil ve anlatım başarısını nesnel ölçütlerle yargılama (Değerlendirme)
2 Metni konu, ana fikir, kahramanlar ve olay örgüsü unsurlarına ayırma (Çözümleme)
1 Metni noktalama işaretlerine dikkat ederek dikkatlice okuma
3 Metindeki ipuçlarından yararlanarak örtük iletilere ulaşma (Çıkarım yapma)

10 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki 'Eskici' ve 'Ya Hayır Söyle..' metin karşılaştırmasına göre iki metnin ortak iletişim mesajı nedir?

TEMA METİNLERİ: ESKİCİ VE YA HAYIR SÖYLE..

Eskici (Refik Halit Karay)	Ya Hayır Söyle.. (İletişim Ahlakı)
Küçük Hasan'ın gurbetteki yalnızlığı	Tatlı dil, empati ve etkin dinleme
Ana dili Türkçe ile kurulan sıcak gönül bağı	Yüz yüze ve dijital ortamda nezaket

A) Dil, insanları bağlayan ve nezaketle gönül kazanan güçlü köprüdür.
B) Yalnız mektupla iletişim kurulduğunda yanlış anlaşılmalar biter.
C) Yabancı ülkelerde yaşayan çocuklar ana dillerini unutmak zorundadır.
D) İletişimde beden dili ve ses tonu kelimelerden daha önemsizdir.

11 KISA CEVAP

Görseldeki örneğe göre «Soğuk rüzgâr esti» ve «Soğuk davrandı» cümlelerindeki «soğuk» kelimesinin görev farkını açıklayınız.

SIFAT İLE DURUM ZARFI ARASINDAKİ FARK

İsmi Niteleyen -> SIFAT	Fiili Belirten -> DURUM ZARFI
Soğuk rüzgâr (Nasıl rüzgâr? -> İsim)	Soğuk davrandı (Nasıl davrandı? -> Fiil)
Güzel şiir (Nasıl şiir? -> İsim)	Güzel konuştu (Nasıl konuştu? -> Fiil)

'Soğuk rüzgâr'da ismi nitelediği için sıfattır; 'soğuk davrandı'da fiili belirttiği için durum zarfıdır.

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarından yararlanarak kavramları bulunuz ve sağlıklı iletişimin temel ilkesi olan şifreyi çözünüz.

Refik Halit Karay'ın küçük Hasan'ın gurbetteki yalnızlığını anlattığı hikâye	E S K İ C İ
Fiili 'Ne kadar?' sorusuyla ölçü yönünden belirten zarf türü	M İ K T A R
Hazırlıklı konuşmada giriş, gelişme ve sonuçtan oluşan taslak	P L A N
Bir durumu olduğundan çok daha fazla veya az gösterme sanatı	A B A R T M A
Yazarın karşıt görüşü çürütüp kendi fikrini savunduğu anlatım biçimi	T A R T I Ş M A
İnsan dışındaki varlıkları konuşturma söz sanatı	İ N T A K

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:
EMPATİ